

Проверката и оценката на знанието в учебния процес

Педагогическата стандартизация е унификация и строга регламентация на процедурите на измерването и оценяването на педагогическия процес, както и неговите резултати чрез привеждане към единни нормативи. Стандартизацията се извършва по два начина. Първият е унификацията и регламентацията на инструкциите за провеждане на измерването и оценяването, уеднаквяване на бланките и формите за регистрация на резултатите, уеднаквяване на условията за провеждане на измерването и оценяването, еднаква характеристика на контингента на измерваните и оценявани лица. Вторият начин е преобразуване на нормалните скали на оценките в нови скали, което се основава не на количествени емпирични значения на измерваните и оценявани показатели, а на базата на тяхното относително място в разпределението на резултатите на измерваните и оценявани лица от извадката. Най-разпространеното преобразуване на първични оценки е центриране и нормиране посредством средноквадратично отклонение.

Стандартите на резултатите от процеса на обучение са общоприети типични образци на стойности и равнища на постижения. Тези типични образци са получени въз основа на линейни и нелинейни преобразувания на първични показатели от репрезентативна извадка, които са разпределени по нормалната и близо до нормалната крива. Стандартите на резултатите от процеса на обучение се описват като наблюдаеми, измеряеми и приложими и тяхната формулировка започва с определен глагол от таксономично равнище.

Стандартизираното оценяване е подход към оценката и интерпретацията на резултатите от училищния процес на обучение, при който първичните оценки от нормалната или изкуствено нормализираната скала се преобразуват по посоченото центриране или нормиране посредством средноквадратично отклонение. И двете процедури са линейно преобразуване. Центрирането е линейна трансформация на величините на признака, при която средната величина на разпределението става равна на нула

Стандартизираното оценяване може да даде баш за сравними резултати в цялата страна. Стандартизираното оценяване показва силните и слабите страни на ученика като база за диагноза и нивото на всеки ученик в сравнение с нивото на учениците от цялата страна. Стандартизираното оценяване не е полезно за изводи относно

ефективността на обучението. То не може да се използва при различни учебни програми, защото съдържанието в тях също е различно.

Критерият е еталон, модел на сравнението за изменението на нещо. Критериалното оценяване е подход към оценката и интерпретацията на резултатите, при който отсъства интерес към сравнението с нормативната извадка. Полученият резултат се оценява на вложените в измерването съдържателни критерии, които обикновено могат да бъдат над нормите и стандартите, стига те да са минимално приемливи. Обсегът на критериалното оценяване е сравнително стеснен и се отнася или за основни познания, или за диагностициране. При това оценяване решените задачи не носят информация за равнището на трудност или тяхната разграничителна сила. При критерийното оценяване не е важно колко бързо или колко бавно се решава една задача. Важното е тя да бъде решена - т.е. нещо или се може, или не. Ако целта е да се решат две задачи от даден тип, макар нормата да е четири, то критерият е удовлетворен, съобразно с нормата.

Събирателното оценяване се извършва след няколко теми, края на раздел, срок или учебна година. Някъде се нарича резултативно. Събирателното оценяване е крайно, ако се извършва в края на срока или на учебната година.

Формативното (текущо) оценяване е фокусирано върху отделни елементи, върху фази на някакъв процес, за да се види има ли напредък ученикът, как се справя и какво трябва да се върши по-нататък. Някои автори наричат формативното оценяване процесуално.

Практическата педагогическа диагностика е реалният процес на намиране, констатиране и фиксиране на предварителни, текущи и крайни състояния на обекта и предмета за диагностициране, тяхното измерване и оценяване и на тази база поставяне на диагноза и прогноза.

Педагогическата диагноза е един от крайните резултати на педагогическите измервания, в който се правят изводи и заключения за състоянието на диагностицирания обект или предмет въз основа на оценката и преценката. Педагогическата диагноза има три равнища:

1. емпирично, в което се прави констатация;

2. етиологическо, в което се отчитат не само симптомите, но и причините за тях;

3. типологическо, в което се определят мястото и значението на получените данни за участниците в педагогическия процес.

Диагностичното оценяване е съчетание на първите два вида оценяване, като в началото на годината то е събирателно, а през текущия период е форма

Необходимо е да се знае, че инструментите в диагностичното и формативното оценяване са критериално ориентирани, а в събирателното оценяване са нормативно ориентирани.

Ипсативното оценяване е алтернативна форма на нормативното оценяване, в която се влагат личностни смели и мотивация.

Свободното оценяване е неясно и интуитивно, често се дължи на погрешни обобщения, свързани със субективизъм и практицизъм.

Профилираното оценяване се отнася до отделни елементи или групи елементи - задачи, качества, знания, умения и пр. То е аналитично оценяване, резултатите от което се привеждат към съизмерими единици и с помощта на специални прийоми се отразяват в обща графика.

Оценката от научнообоснованото педагогическо измерване е количествен и качествен резултат от процесите на преценяване и оценяване с научнообоснована методика, който може да бъде верифициран. На тази база оценките са количествени и качествени.

Количествените оценки могат да бъдат в числен или буквен израз. Численият израз на количествените оценки е поредица от числа, точки или проценти. Буквеният израз е обикновено А, В, С, Ъ, Р. В САЩ оценка А (отличен) се поставя при набрани 93-100 точки. Оценка В (добър) изисква 85 - 92 точки. Оценка С (удовлетворителен) е за 75 - 84 точки. Оценка О е лоша и се формира при 65 - 74 точки. Оценка Р събира от 1 до 64 точки, но не се зачита. Обикновено у нас количествената оценка се нарича бележка.

Качествените оценки са във вербален изказ от рода на „отличен“, „над средното“, „среден“, „под средното“, „слаб“ или пък „взел“ - „невзел“.

Критика на системите за оценяване. Основните критични бележки са ориентирани към:

1. Никога една точкова система или петобална система, каквато е у нас - 2, 3, 4, 5, 6, не може да даде детайлна диференциация. Оценка по нея не дават ясна представа за постиженията и напредъка на ученика. Те са едностранчиви и не показват дали зад тях стои механично запаметяване, неистови усилия, елегантно безделничене на умното дете, очарованието на личността и нейните родители, привычката да се решават тестове, упоритият тренинг, щастливият шанс ит.н.
2. Оценка, поставена от учителя, често са повлияни от ефекти на субекти-визъм като: пол, старание на учениците, дейности извън училище, подреденост, добро поведение, отношение и присъствие, статус на родителите и пр.
3. Системите за оценяване не обръщат внимание на индивидуалността на учениците.
4. Няма пряка връзка между училищните оценки и по-нататъшния просперитет в живота.
5. Истинският свят на възрастните е по-различен от този в училище.

6. Еднаквите оценки на ученици в училището в малкия град е възможно да не си равностойни на тези в големия град и обратно.

7. Мотивацията, идваща от оценките, е една илюзия. Вместо да се мотивира ученето, изведнъж идва концентриране върху добрата оценка и в името на по-лучаването ѝ са измамните, наизустяването, избирането на „лесни училища“.

Белезите на оценката са:

1. да обхваща определена област;

2. да изпълнява определени функции: контролна, решетрираща, селективна, диагностична, прогностична и др.;

1. да има смисъл;

2. да се извършва от компетентни лица.
следните разновидности:

Оценките имат

1. комплексна оценка на цялостни модели и структури;

2. частична оценка на отделни елементи на измервания и оценяван фено-мен, процес, резултат;

3. профилна оценка, която представя количествени резултати на отделни елементи от функционирането на процеса на обучение - съдържанието на обучение и субектите,

които участват в него;

4. скалирана оценка, при която резултатът от изследването намира мястото си в специална скала. Индивидуалните резултати се сравняват с данни от съпоставима нормативна група. Една от формите за съотнасяне на индивидуални резултати с групови данни за норма е ползването на процентилен.

5. стандартизирана оценка, която се обективизира чрез различни оценъчни скали;

6. първична оценка, която се получава на началния етап от обработка на резултатите от измерването и оценяването. Служи за основание на нормите и стандартите.

7. процентиленна оценка е тази, която показва положението на резултатите на индивида спрямо нормативната извадка, без да се вижда стойността на различието между резултатите.

Основно качество на оценките е тяхната обективност. Да се твърди, че качество на оценките са надеждност и валидност, е неправилно, тъй като тези критерии се отнасят до инструментите на оценяване.

Техники за поставяне на оценките са отделни процедури или действия, които извеждат крайния резултат от процеса на оценяване. Те могат да съществуват отделно или да са интегрирани в методите на оценяване.

Поставянето на оценките трябва да отговаря на следното:

1. Оценките да бележат достигането на определени, заслужаващи това резултати.

2. Оценките да са разбираеми за учениците и родителите.
3. Оценките да са обективни.
4. Оценките да не са пристрастни и да не се подменят от други съображения.
5. Оценките да се базират на повече данни.
6. Учениците да са информирани предварително за начина на оценяване и неговите критерии.
7. Методите за изчисляване на оценката да са обективни и статистически валидни.
8. Оценките за постижения да не се смесват с тези за личностно развитие.
9. Оценките да се базират на позитивни данни.
10. Да не се превръщат в самоцел.
11. Да маркират личностното и социалното развитие на учениците.
12. Да посочват силните и слабите страни на ученика.
13. Да информират за напредък, изоставане или статичност;

14. Да са база за влизане в определени програми и училища;
15. Да показват целите на училището и на учебните програми.